

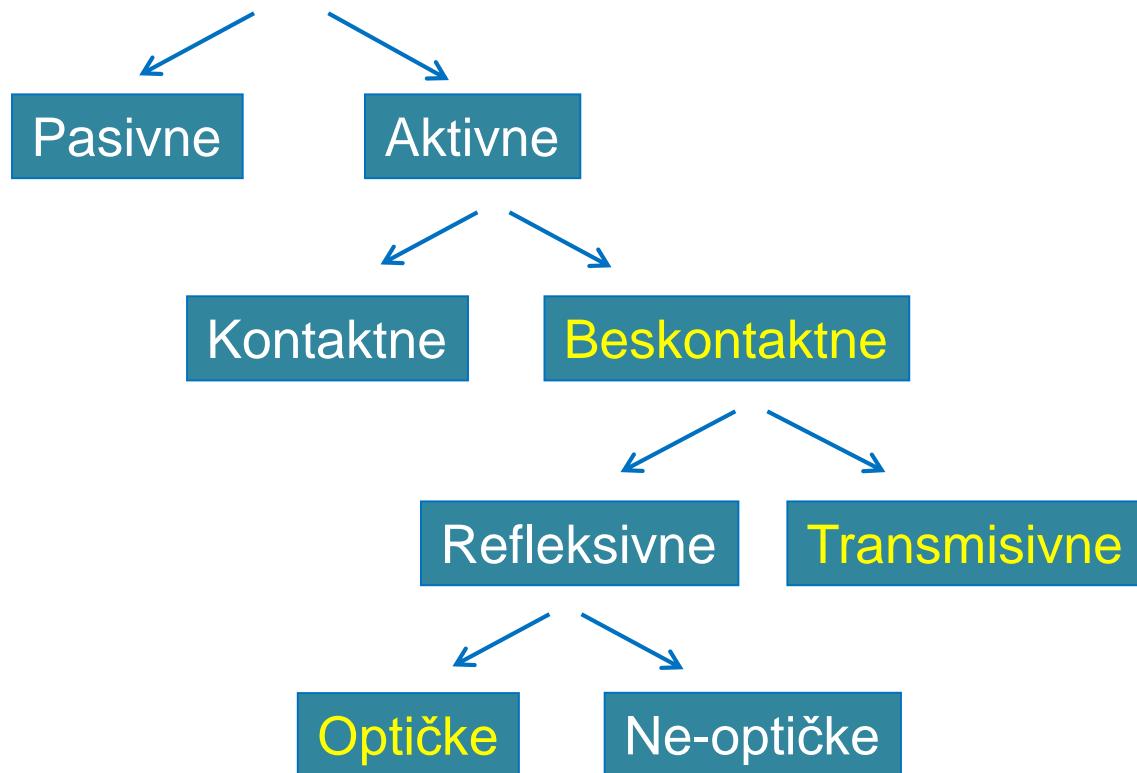
Univerzitet u Novom Sadu
Fakultet tehničkih nauka
MAS Industrijsko inženjerstvo
Predmet: Reverzibilni inženjerski dizajn i 3D štampa

TRANSMISIVNE METODE 3D DIGITALIZACIJE KOMPJUTERIZOVANA TOMOGRAFIJA

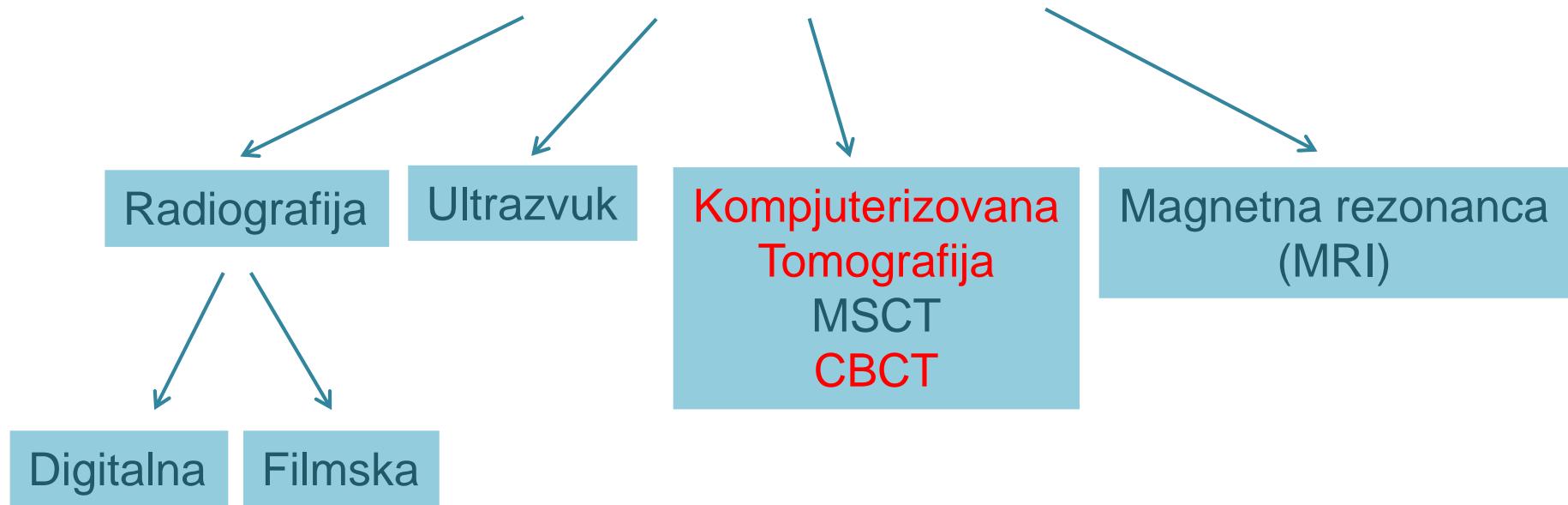
Predavanje 7

Prof. dr Igor Budak

Metode 3D digitalizacije

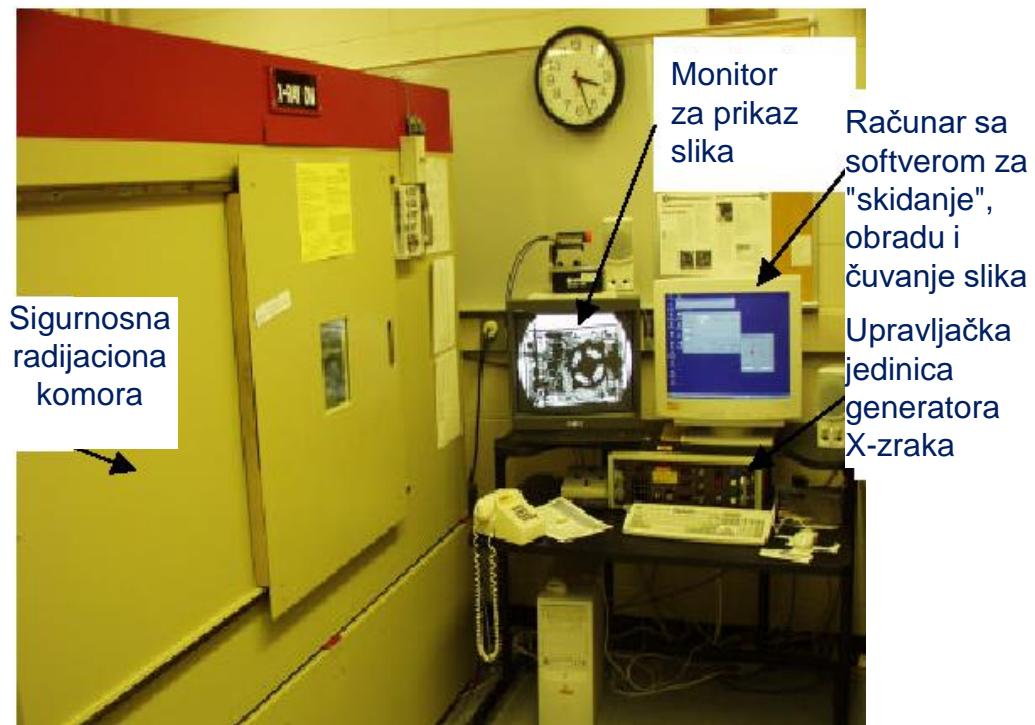
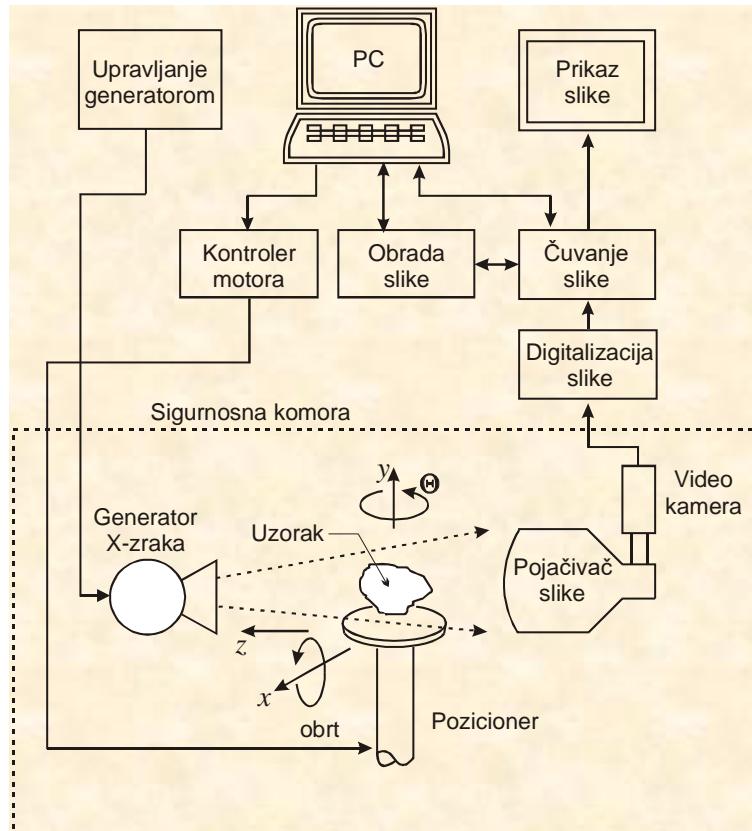

Transmisivne metode za 3D digitalizaciju

Transmisivne metode detektuju slabljenje signala (najčešće energetski) nakon prolaska kroz mereni objekat, odnosno mere količinu energije koju objekat nije apsorbovao.

Digitalna radiografija (radiografija u realnom vremenu)

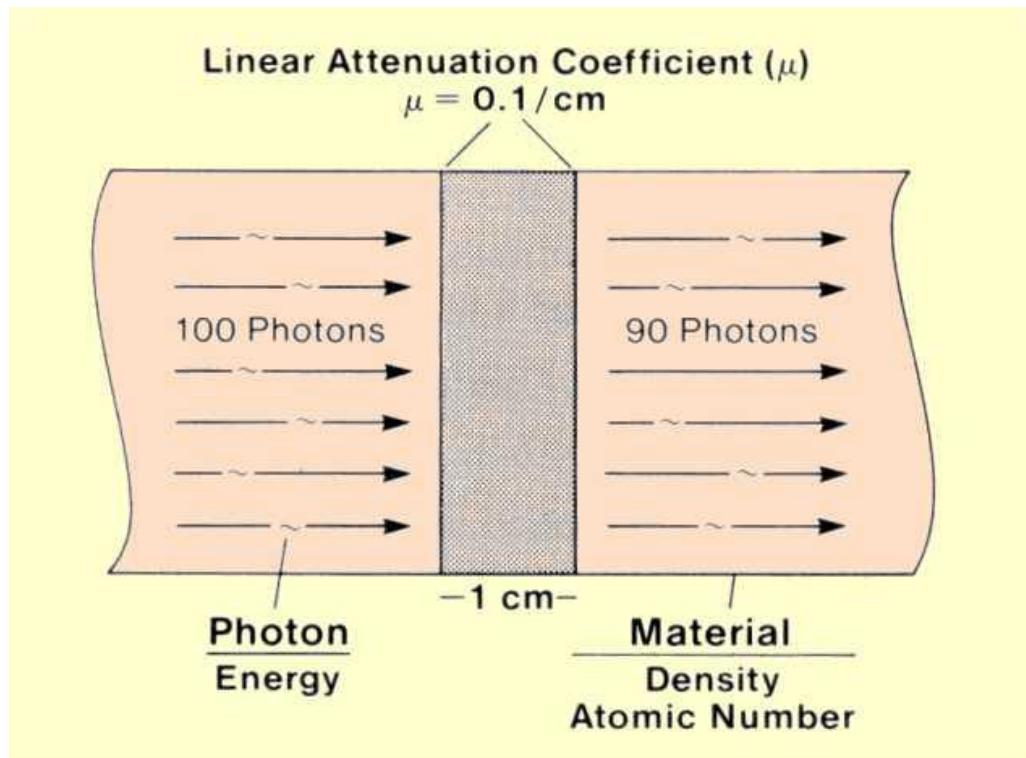
Kompjuterizovana tomografija

Pri prolasku kroz materijal dela, X-zraci atenuiraju (slabe) usled apsorpcije ili rasejanja;

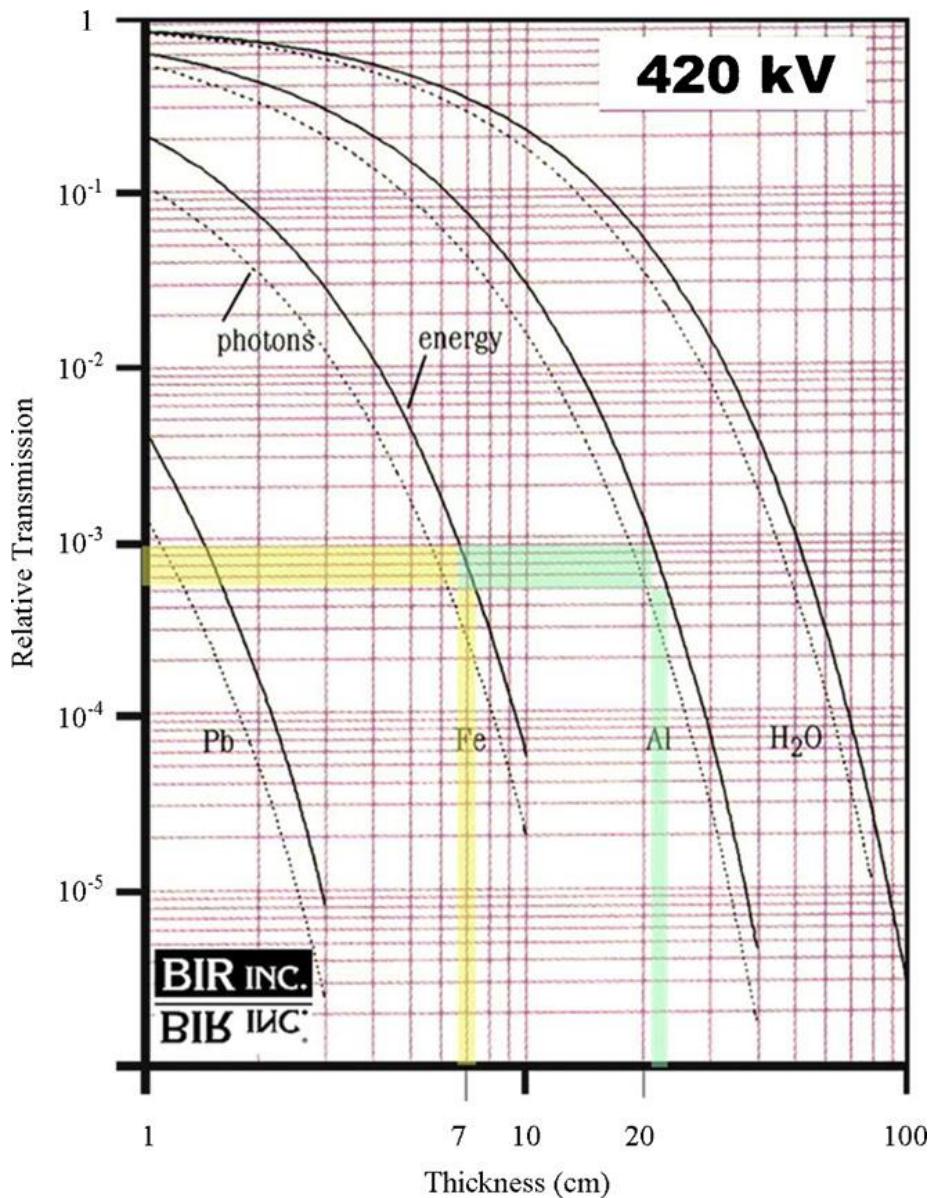
Nivo atenuacije zavisi od:

- dužine puta koji prelaze unutar apsorbirajućeg materijala,
- strukture materijala i njegove gustine (odnosno atenuacionog koeficijenta μ) i
- energije X-zraka.

Atenuacioni koeficijent materijala ograničava **max. debjinu materijala** koja može biti probijena.

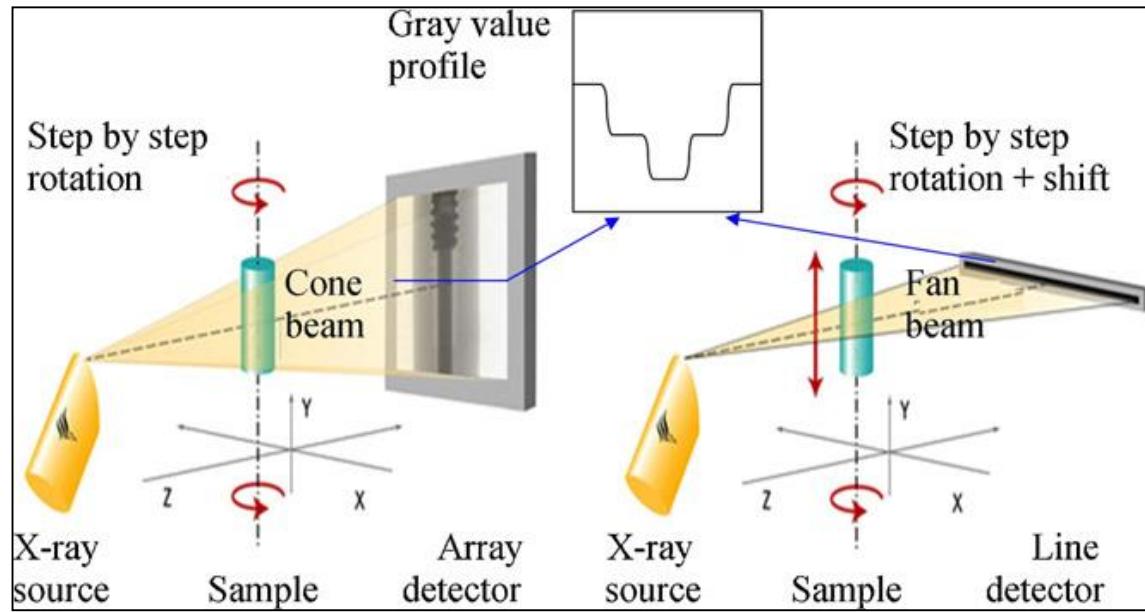
Primeri atenuacionih koeficijenata različitih materijala

Kompjuterizovana tomografija - vrste

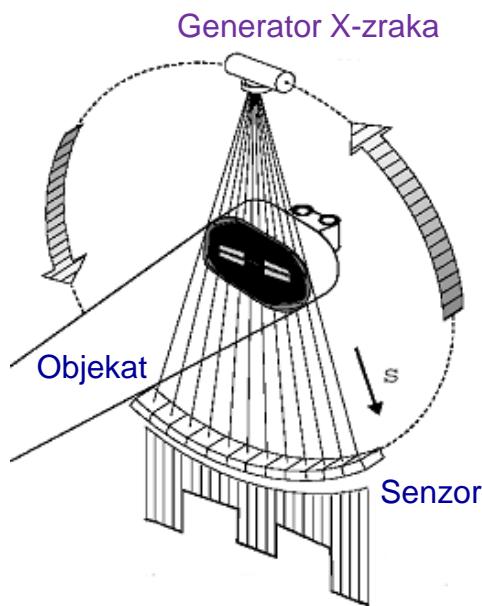
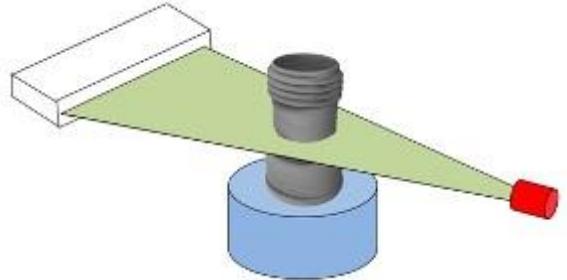
1. Kompjuterizovana tomografija konusnim snopom (eng. Cone Beam CT)
2. Više-slojna kompjuterizovana tomografija (eng. Multi slice CT)

Cone Beam CT
2D detektor

Multi slice CT
1D detektor

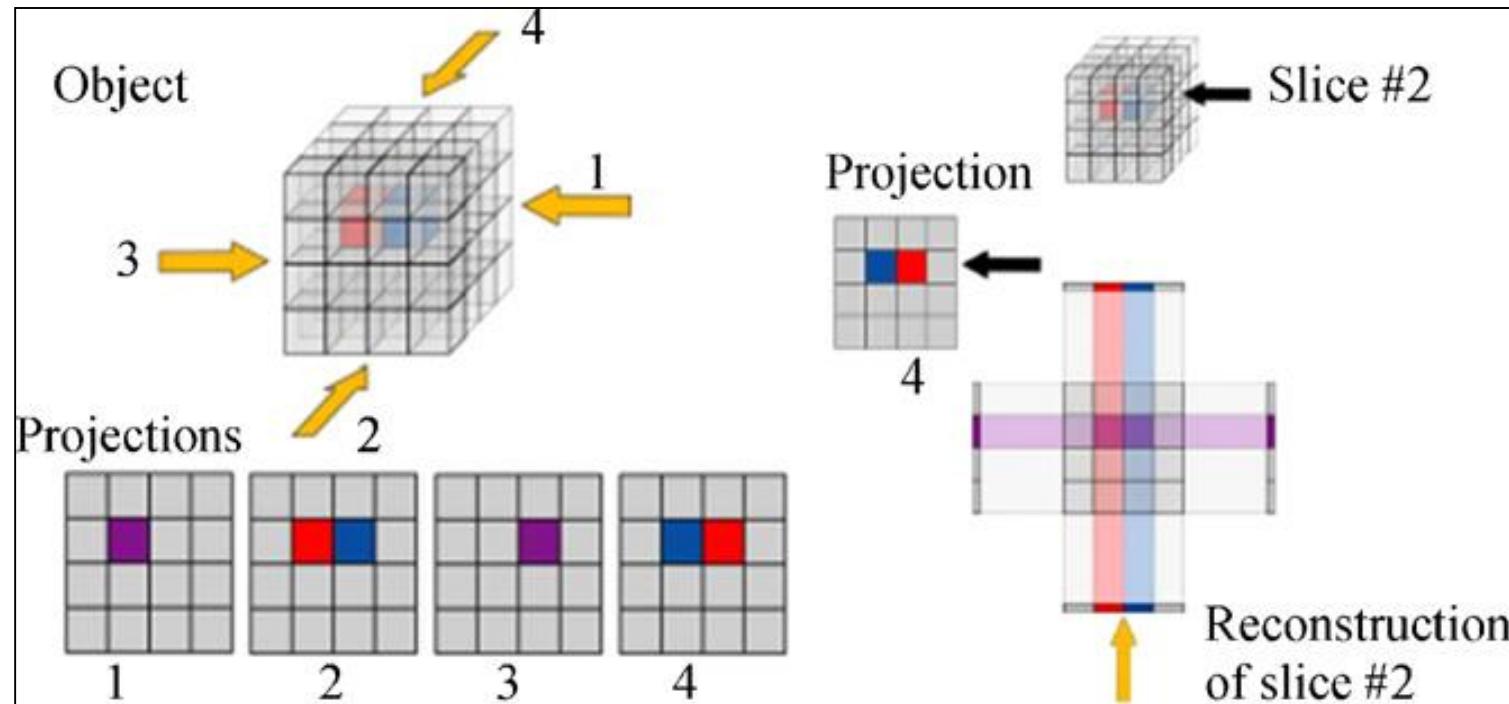
Više-slojna (multi-slajs) kompjuterizovana tomografija (MSCT)

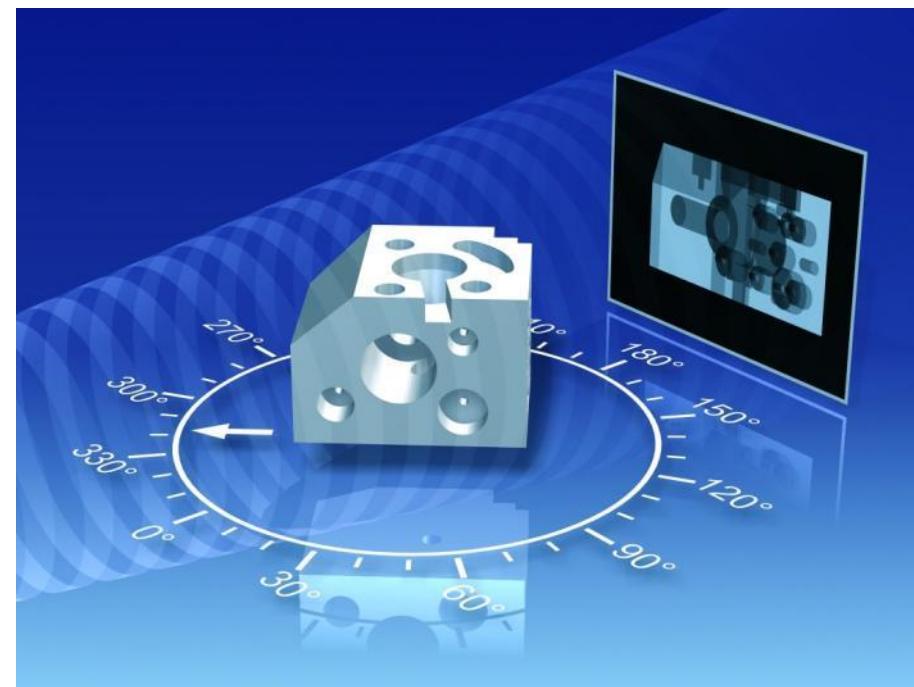
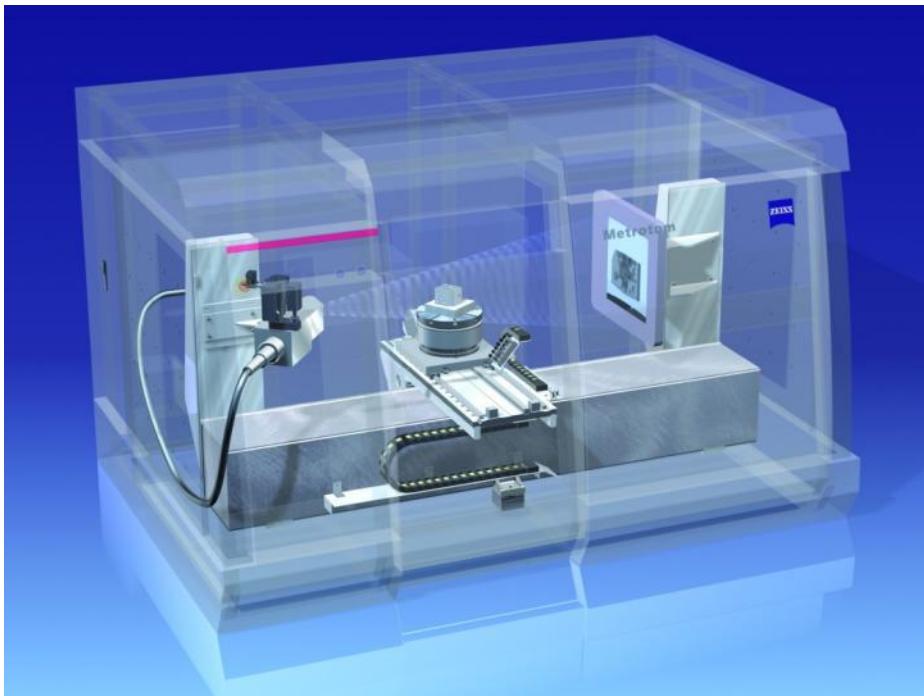
CT sistem TOSHIBA – TOSCANER 24200AV

Kompjuterizovana tomografija konusnim snopom (eng. Cone Beam CT)

CBCT tehnologija je zasnovana na voxelima.

Kompjuterizovana tomografija na bazi konusnog snopa Industrijski CBCT – Zeiss Metrotom

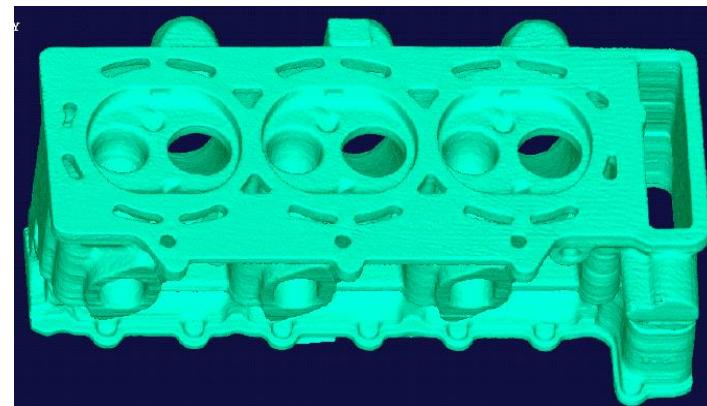
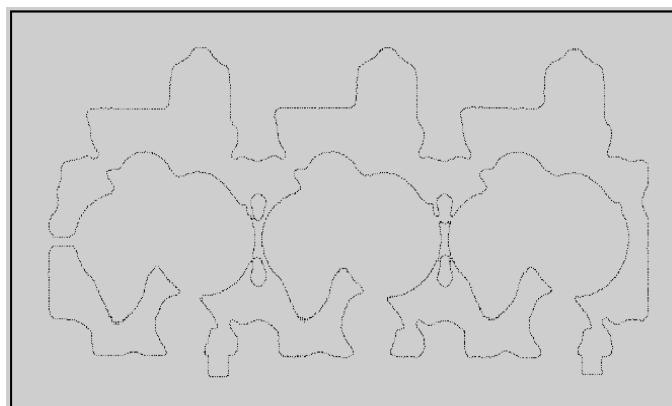
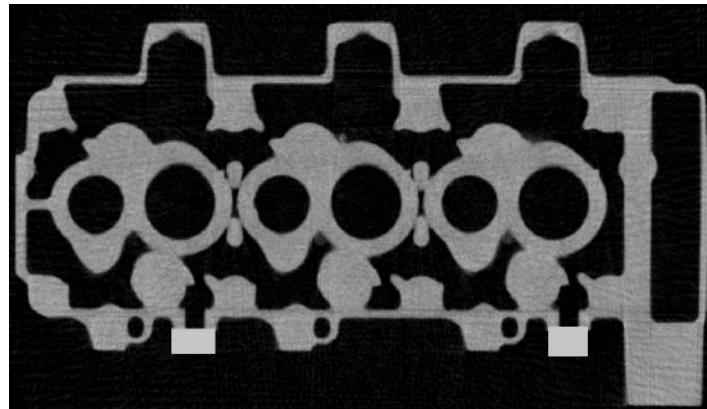

CBCT je u SAD počeo da se primenjuje od 2001. i do 2010. godine je u rad pušteno preko 3000 sistema.

Procedura: Nakon što se izvrši skeniranje i dobiju se CT slojevi, vrši se rekonstrukcija kontura površina koje su ispresecane u CT slojevima, za šta se koriste softveri sa rutinama za automatizovano pronalaženje ivica, tj. **segmentaciju**.

Kao rezultat se dobijaju ivične linije objekta u vidu oblaka tačaka čijim daljim procesiranjem (u specijalizovanim softverima) se dobija CAD model.

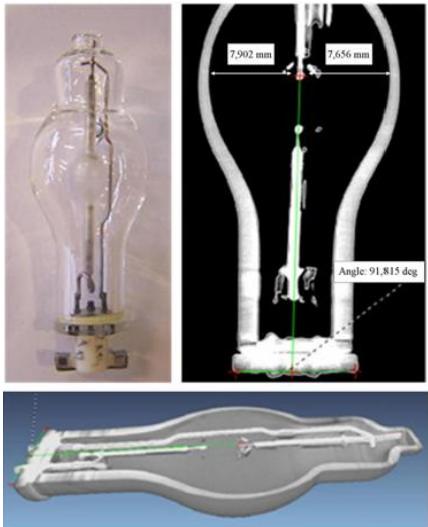
Proces CT na primeru bloka motora

Kompjuterizovana tomografija – karakteristike i oblasti primenе

CT je jedina tehnologija pomoću koje je moguće 3D digitalizovati objekte sa nedostupnim unutrašnjim površinama:

- proizvodi proizvedeni **aditivnom proizvodnjom**;
- proizvodi od više materijala:
  - dvo-komponentni proizvodi od plastike i
  - plastični delovi sa umetcima od metala;

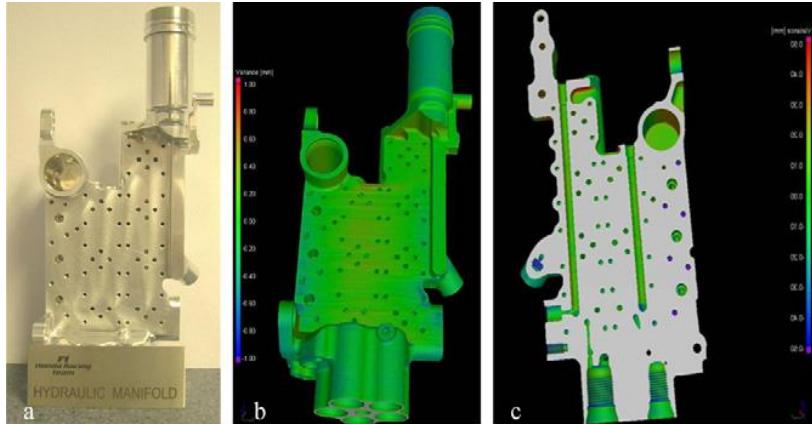
multi-material lamp bulb

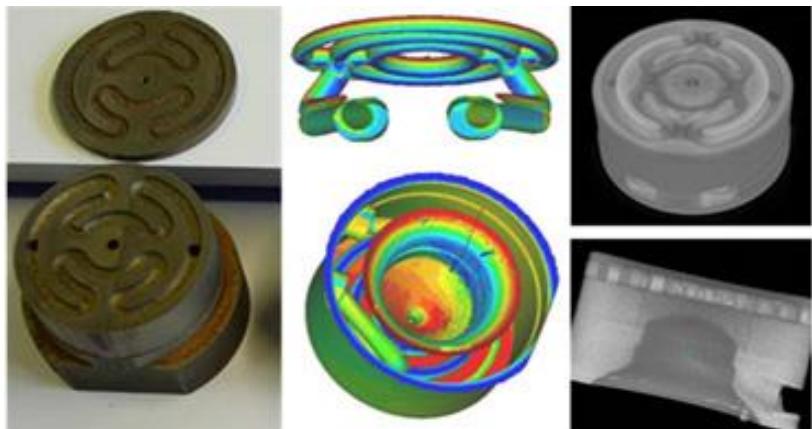
multi-material assemblies

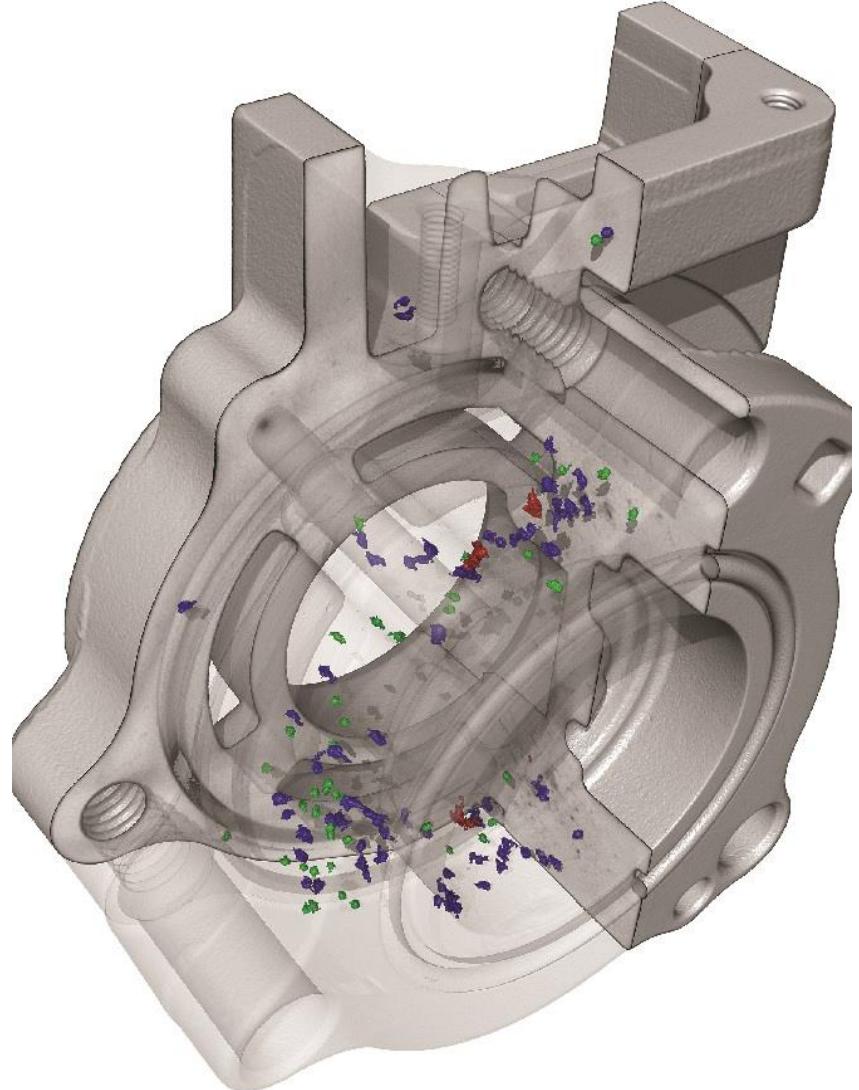
comparison of outer and inner geometry with CAD model

layered manufactured nozzle with complex internal channels

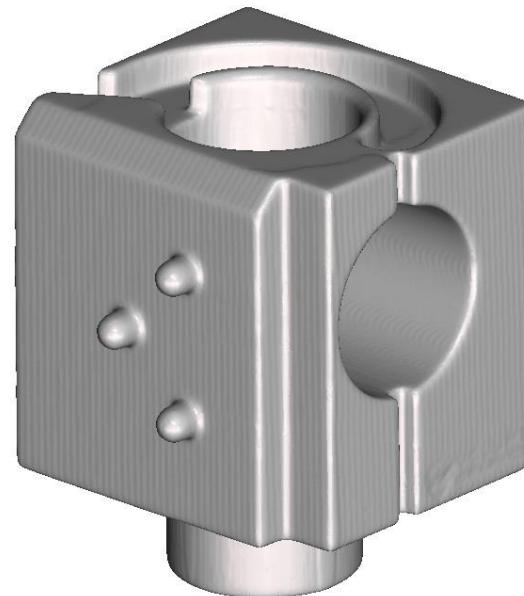
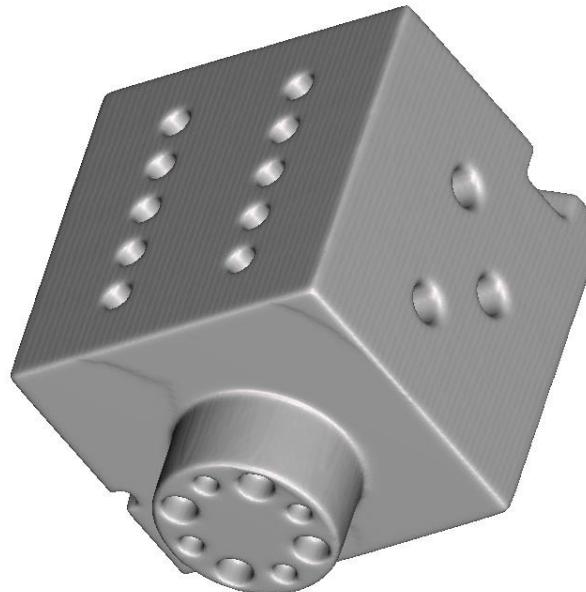
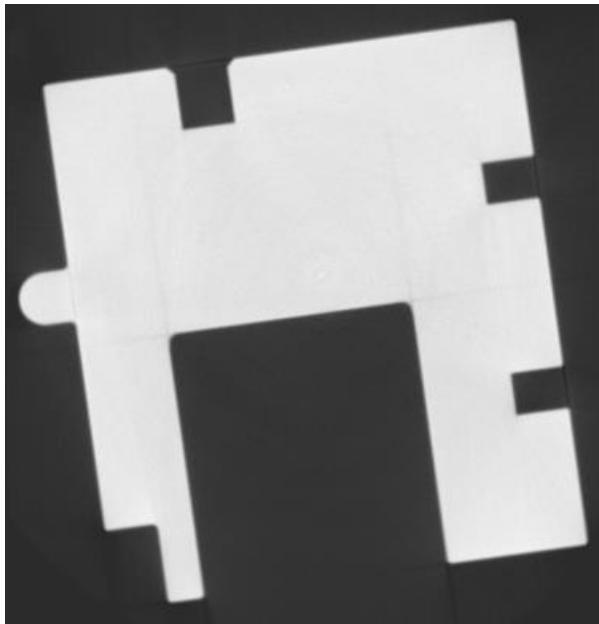

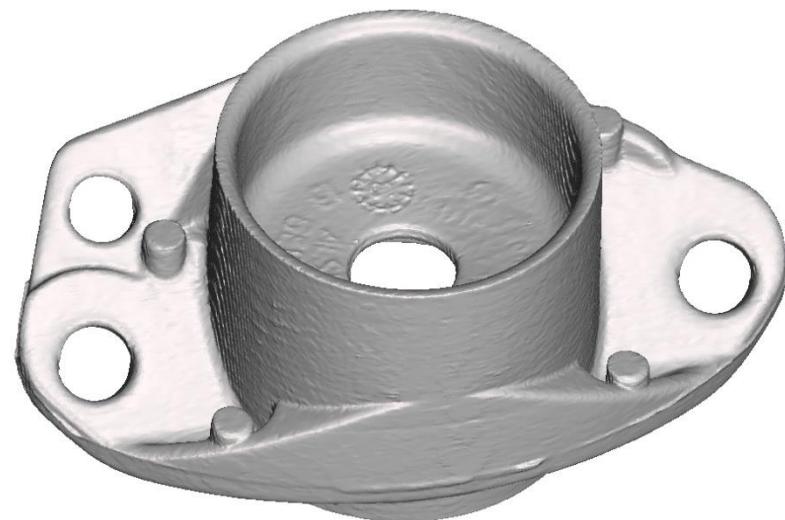
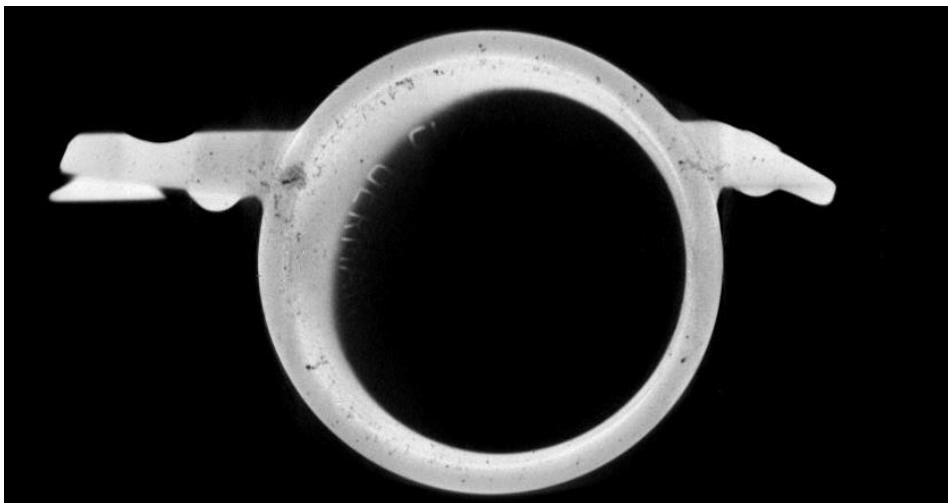
- ✓ Zahvaljujući relativno dobroj prodornosti X-zraka, kao i osetljivosti na gustinu materijala objekta, CT omogućava nedestruktivnu karakterizaciju i unutrašnjosti objekta, što ga čini vrlo pogodnim za primenu u industrijskoj inspekciji.

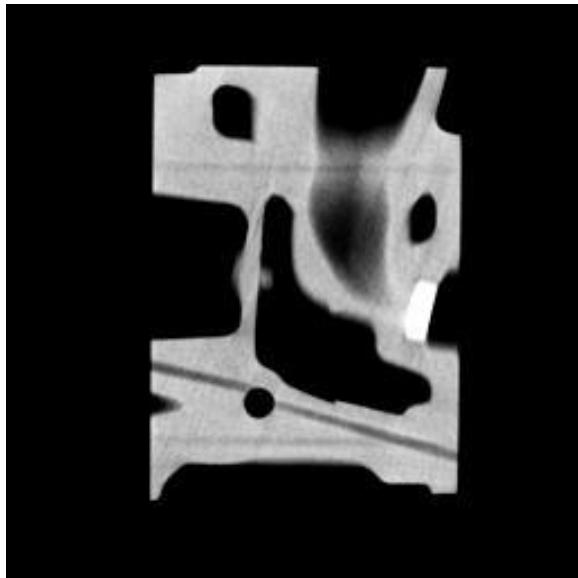

- ✓ Zahvaljujući relativno dobroj prodornosti X-zraka, kao i osetljivosti na gustinu materijala objekta, CT omogućava nedestruktivnu karakterizaciju i unutrašnjosti objekta, što ga čini vrlo pogodnim za primenu u industrijskoj inspekciji.
- ✓ Pored toga, opet zahvaljujući osobinama X-zraka, CT se podjednako dobro primjenjuje i na metalnim i na plastičnim delovima, bilo glatkih ili teksturisanih površina, i to kako od solid (punih) tako i od vlaknastih materijala.
- ✓ CT je indiferentna na kvalitet obrađene površine.
- ✓ Ukupna geometrija objekta se dobija u samo jednom skenirajućem prolazu, čime se eliminiše potreba za uklapanjem više oblaka tačaka.
- ✓ Dodatna prednost CT jeste u tome što ne zahteva nikakve dodatne pribore i nije potrebno ni prethodno ni naknadno pomeranje objekta.

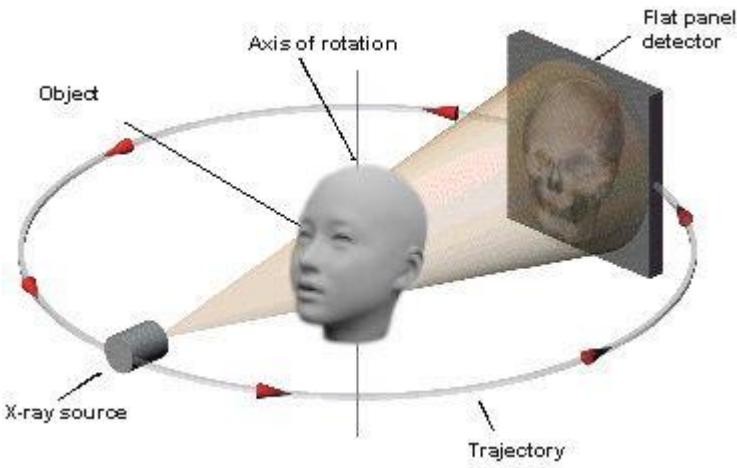
- ✓ Savremeni CT industrijski sistemi su dostigli takav nivo da mogu da obezbede merenje čija se preciznost i tačnost mogu porediti sa KMM.
- ✓ Dve osnovne karakteristike CT skenera su rezolucija slika i energija X zraka.
- ✓ Rezolucija je funkcija debljine preseka, odnosno razmaka između dve uzastopne CT slike i kod novijih industrijskih skenera ona ide i ispod 10 µm.
- ✓ Izlazna digitalna informacija sada je dostupna u nekoliko standardnih formata za razmenu (IGES, STEP, STL itd.) što u mnogome olakšava rad.
- ✓ Većina savremenih CT skenera sadrži i mogućnost integracije softvera za obradu CT informacija i kao rezultat daje kompletan 3D CAD model.

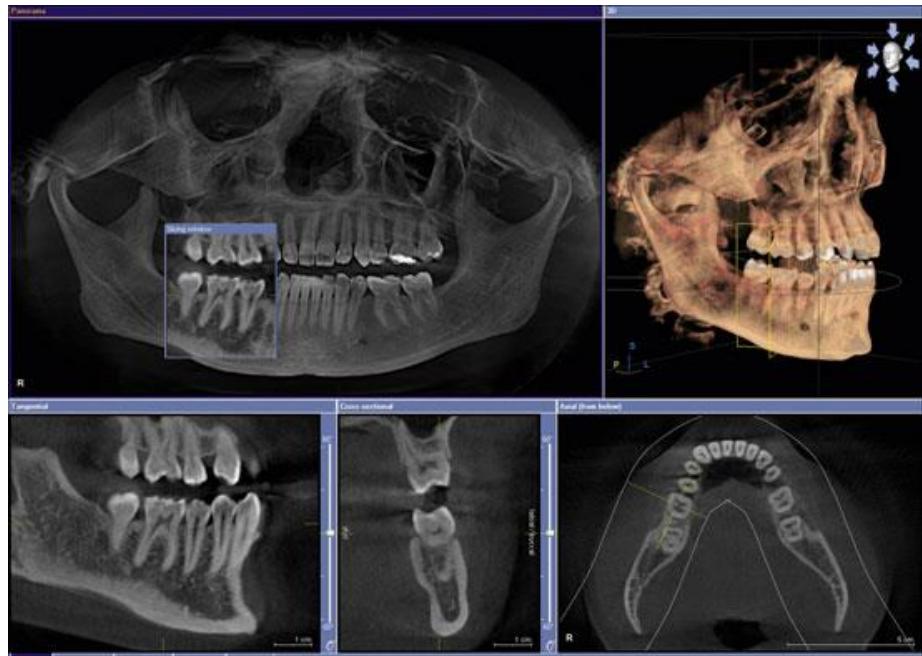
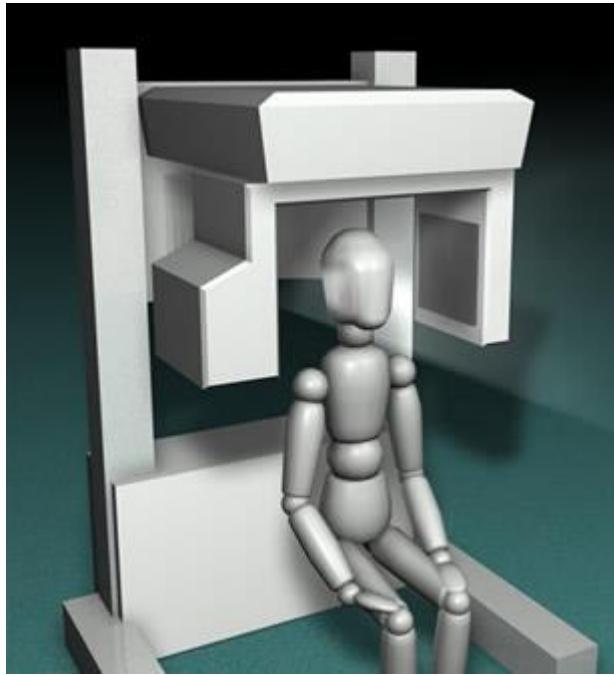
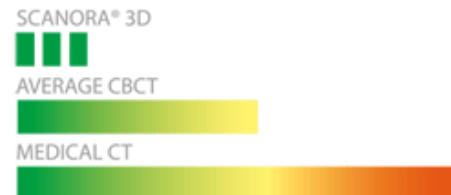

Kompjuterizovana tomografija na bazi konusnog snopa u biomedicinskom inženjerstvu

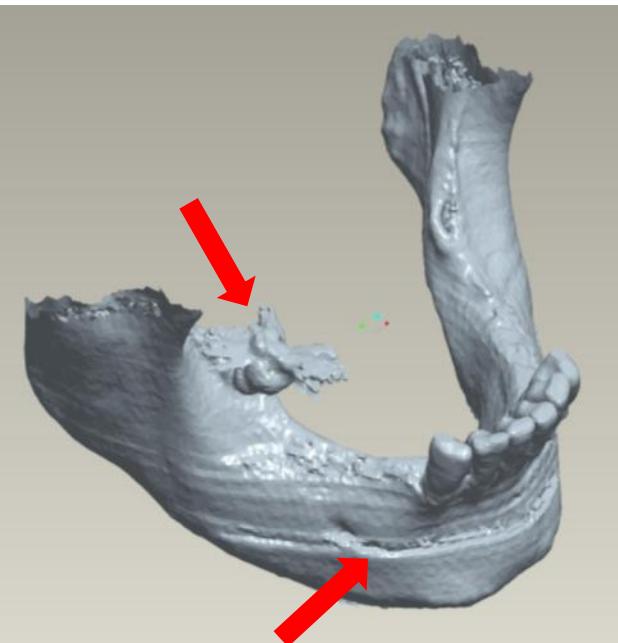
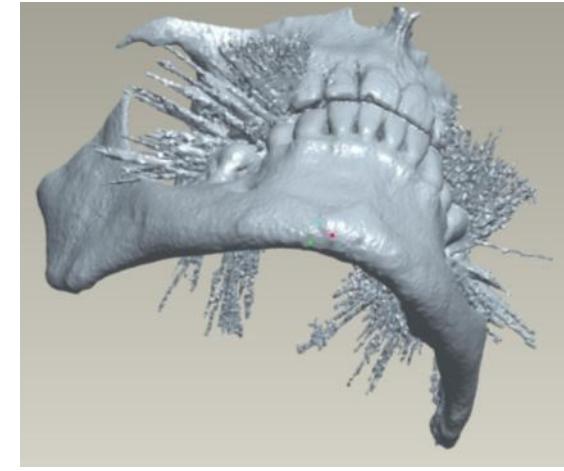
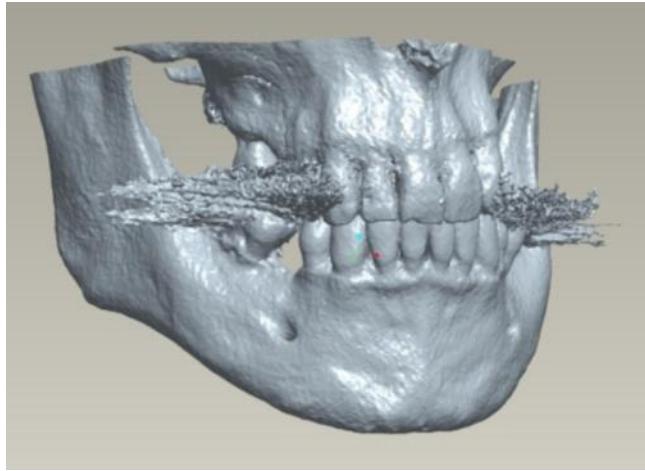
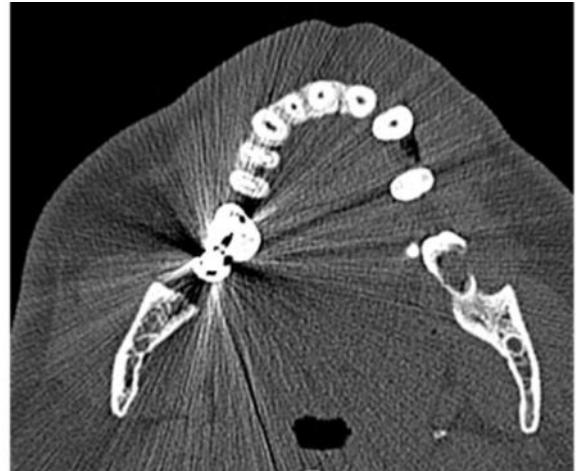

DOSE COMPARISON

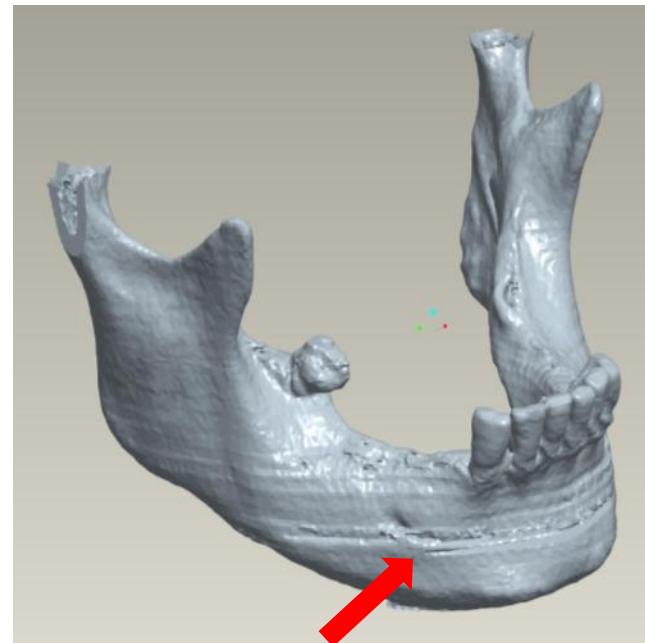

CBCT slike u DICOMM formatu zapisa

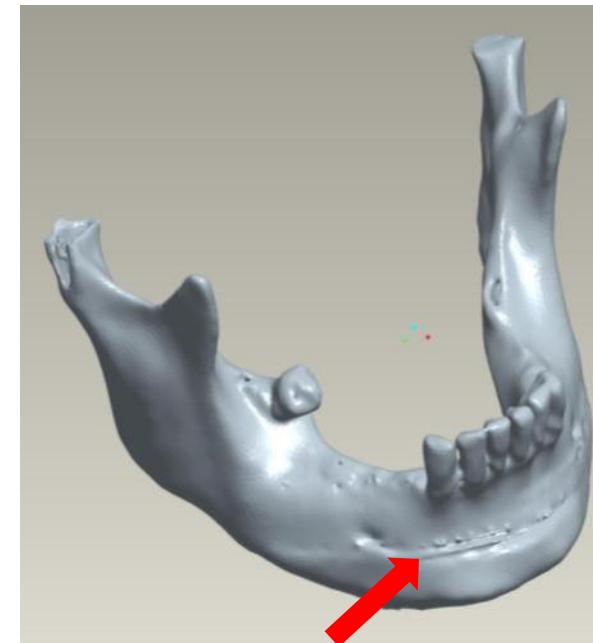
Problem šuma kod CBCT sistema

Model sa "šumom" od artefakata

Model očišćen od "šuma"

Model pripremljen za izradu

